GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacţiunea şi administraţiunea:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22. „Gazeta" iese Mercurea, Vinerea si Dumineca.
Preţulŭ abonamentului:
Pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Ţerĭ esterne pe şése lunĭ 14 fr., pe anŭ 28 francĭ.

Anulŭ XLVII.

Se prenumeră:
la poştele c. şi r. şi pe la dd. corespondenţĭ.
Anunciurile:
una serie garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiăcare publicare. — Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ

Nr. 24. Duminecă 26 Februariu (9 Martiu) **1884.**

Braşovŭ 26 Februariu st. v.

Omenii desbinării, aceste slugĭ ale d-lui Tisza, carĭ se presentă publicului românŭ în haina „moderaţiunei", potŭ se fie, cum vĕdurămŭ, nu numai obrasnicĭ, ci şi reutăcioşi, ba sciindu-se la spate asiguraţĭ de cele „doue milióne de baionete", de carĭ póte adĭ dispune, după a lorŭ convingere, guvernulŭ unguresců în puterea alianţei, ce a încheiat'o cu marele Bismarck, ei sunt chiar agresivĭ şi tiranicĭ în manierele, cu carĭ voiescŭ se ne impună sfaturile, ce le-au culesŭ din contactulŭ apropiatŭ cu „factorii politicei dominante" — amenitându-ne cu mânia şi cu resbunarea stapânilorŭ lorŭ.

O nouă şi fórte eclatantă dovédă despre onestitatea şi lealitatea lorŭ au datŭ „bărbaţii fruntaşi" din consorţiulŭ fraţietăţii subscriindu-se în apelulŭ, prin care convócă „conferenţa lorŭ pregătitóre" la Pesta: „Deputăţii dietalĭ românĭ". Ne aşteptamŭ la multe, cu tóte astea înse ne-a uimitŭ cutezarea, cu care acei donchişoţi şi-au arogatŭ titlulŭ de a vorbí în numele tuturorŭ deputaţilorŭ dietalĭ românĭ, pentru că sciamŭ, că în dietă se află şi de acei deputaţĭ „dietalĭ românĭ" din Ungaria, carĭ nu numai, că nu consĕmtŭ, dér condamnă „direcţiunea moderată" a consorţiului desbinărei şi dejosirei naţionale.

Presupunerile nóstre au fost fórte temeinice, pentru că nu trecură 48 de óre şi eată, că priimirămŭ dela domnii deputaţi Traianŭ Doda şi Alesandru Romanŭ declaraţiile de mai la vale, prin carĭ arată, că n'au sciutŭ şi nicĭ nu vorŭ se scie nimicŭ de conferenţa convocată la Pesta în numele tuturorŭ deputaţilorŭ dietalĭ românĭ.

Prin urmare nu „deputaţii dietalĭ românĭ" ţinŭ conferenţă în 14 Marte, ci gerantele cu redactorulŭ şi cu toţi colaborotorii fóiei guvernamentale din Pesta, ce se numesce „Viitorul", la carĭ se va alătură póte şi personalulŭ fóieĭ Nr. 2 guvernamentale — pardonŭ!... Nr. 1 — din Sibiiu. Aceştia sunt „moderaţii, carĭ răzimându-se pe cele „doue milióne de baionete" şi-au pusŭ în gândŭ se-i înveţe minte pe „smintiţii" de Românĭ, carĭ la 1881 şi-au croitŭ unanimŭ unŭ planŭ de acţiune comună şi solidară naţională.

Este o adevĕrată bazaconiă tótă donchişotiada d-lui Dr. Gall şi consoţi şi mărturisimŭ, că sforţările, ce le facŭ aceşti amăgitori amăgiţi spre a suci minţile şi a turbură spiritele între Românĭ, nu ne-ar stórce decâtŭ unŭ zîmbetŭ de compătimire, décă falsa ambiţiune, care i-a sedusŭ se alunece de pe cărarea dréptă naţională, nu le-ar fi têmpitŭ şi selbătăcitŭ sêmţulŭ celŭ bunŭ românescŭ până într'atâtŭ, ca se nu le fie ruşine de a minţí în faţa naţiunei şi de a âmblá se-o ademenéscă cu inşelăciunĭ.

Este puţinŭ disŭ décă adaugemŭ, că o asemenea purtare trebue se provóce dispreţulŭ şi indignarea fiăcăruĭ Românŭ, care ţine la demnitatea sa naţională. A luptă în modŭ onestŭ pentru o ideă este escusabilŭ chiar şi atuncĭ cândŭ ea ar fi greşită, dér a luptă cu arme neiertate, cu minciunĭ, mistificărĭ şi amenintărĭ de totŭ felulŭ, pitulindu-te după spatele duşmanilorŭ neamuluĭ tĕu, este o infamiă.

Unŭ amicŭ alŭ fóieĭ nóstre din Sătmarŭ ne scrie cu mâhnire, că a înţelesŭ, că se află p'acolo unii ómenĭ, carĭ, deşi au subscrisŭ programa naţională dela 1881, pentru caştigarea unui osŭ de rosŭ sunt aplecaţĭ a peregrină la loculŭ desbinărei în Pesta.

Osŭ de rosŭ! decoraţii, titlurĭ, demnităţĭ în spe! eată ce ar trebuí sĕ se scrie deasupra uşei salei, unde se vorŭ aduná la 14 Marte cei ce se închină fetişului unguresců.

Sfătuiéscă-se câtŭ vorŭ voí „bărbaţii fruntaşi" din Pesta, nu ne importă. Tótă lumea scie înainte, că ceea ce vorŭ hotărí D-lorŭ este voia ministrului — şi basta.

Fiă liniştitŭ amiculŭ din Sătmarŭ, câţiva vênătorĭ de decoraţii şi de posturi nu vorŭ puté aduce nicĭ cea mai mică conturbare în mersulŭ afacerilorŭ nóstre naţionale, numai facă-şi fiecare datoria de Românŭ cum se cuvine!

Domnule Redactorŭ!

Binevoiţĭ în interesulŭ adevĕrului a publicá în diarulŭ D-vóstre dechiaraţiunea ce urméză:

In numĕrulŭ 24 din 1884 alŭ „Viitorului" sĕ află subscrişĭ „d e p u t a ţ i i d i e t a l ĭ r o m â n ĭ" la o convocare a înteliginţilorŭ românĭ moderaţĭ cu dreptŭ de alegere din tóte ţinuturile locuite de Românĭ, pentru participare la o conferinţă pregătitóre, ce se va ţiné în Budapesta la 14 Marte.

De óre-ce şi eu subscrisulŭ sunt deputatŭ dietalŭ românŭ, prin acésta dechiarŭ publice, cumcă despre numita convocare nu am altă cunosciinţă decâtŭ aceea, ce am câştigat'o din cetirea convocărei.

Caranşebeşŭ în 6 Marte 1884.

Cu stimă deosebită:
Traian Doda,
deputatŭ dietalŭ românŭ.

Declaraţiune. Vĕdendŭ „C o n v o c a r e a" conferinţei anunciate pentru diua de 14 Marte c. — a se ţiné în Budapesta — publicată în Nr. 23 alŭ „Viitorului" şi care pórtă semnatura colectivă „D e p u t a ţ i i d i e t a l ĭ r o m â n ĭ", subsemnatulŭ mĕ sêmţŭ îndemnatŭ a declará, că **necum** sĕ fi subscrisŭ eu actulŭ de convocare, dér nici cunoscinţă **nu** avui despre acéstă conferinţă mai înainte de a fi cetitŭ anunciulŭ **întâiŭ** în diarulŭ ung. „E g y e t é r t é s" **apoi** a l t ă d i în „V i i t o r u l ŭ".

Datŭ în Budapesta, 5 Marte 1884.

Alesandru Romanŭ,
Dep. colegiului elector. de Ceica.

Cronica evenemintelorŭ politice.

In şedinţa de Mercurĭ a camerei române s'au alocatŭ în budgetŭ 40,000 francĭ pentru înfiinţarea uneia din cele 4 secţiunĭ ale viitorului p o l i t e c h n i c ŭ din Iaşi. După aceea d. ministru alŭ instrucţiunii rógă camera a prevedé unŭ fondŭ pentru f a c u l t a t e a d e t e o l o g i ă; lipsa o simţimŭ toţi şi nu e statŭ ortodocsŭ, protestantŭ, catolicŭ, care sĕ n'aibă facultatea luĭ de teologiă. Elevii dela seminarie n'au unde sĕ-şi completeze studiele şi personalŭ pentru înaltele însărcinări clericale şi profesorĭ pentru seminarie n'avem, aşa în câtŭ suntemŭ nevoiţĭ a întreţiné bursiari la facultatea de teologiă din Cernăuţi. Cândŭ tóte statele îşi au facultatea lorŭ teologică peste putinţă este a nu înfiinţá noi, căcĭ clerulŭ nu va puté fi la nălţimea lui, de câtŭ cândŭ va fi învĕţatŭ. Personalŭ avemŭ. D. V i z a n t i combate înfiinţarea facultăţii de teologiă, pe motivulŭ că mai ântâiŭ trebue sĕ organisămŭ seriosŭ seminariele, rădicându-le la 8 clase, căcĭ nivelulŭ instrucţiunii preotului trebue sĕ fie mai redicatŭ. Câtŭ pentru trămiterea de bursiarĭ, a-i trămite în Bucovina nu e a-i trămite în străinătate, căcĭ Bucovina e o ţéră română. D. G. P a n u combate propunerea. Românulŭ a fostŭ religiosŭ, fără sĕ avemŭ facultate de teologiă; a fostŭ şi tolerantŭ, pentru că a avutŭ o religiune sentimentală, religiunea inimei. Se teme, că vomŭ perde acéstă mare calitate naţională, cândŭ vomŭ contribuí a respândí o aşa disă sciinţă, care e fanatică, pretinde a impune fără demonstraţiunĭ ceea ce este nedemonstrabilŭ. D. p r i m ŭ - m i n i s t r u respunde d-lui Panu, că biserica a fostŭ focarŭ de lumină în ţéra nóstră. Sĕ dice: sĕ trămitemŭ tinerĭ în străinătate pentru teologiă. Dér în străinătate s'adóptă alte obiceiurĭ şi acei tinerĭ capĕtă o educaţiune străină. Preoţii mai multŭ de câte orĭ-cine, trebue sĕ aibă o educaţiune naţională. Pentru acéstă rógă Camera a votá suma de 15,000 lei şi guvernulŭ va aduce o lege pentru organisarea facultăţii de teologiă. Discusiunea se închide şi creditulŭ cerutŭ pentru facultatea teologică s'adóptă.

A duóa aniversare a p r o c l a m ă r e i r e g a t u l u i S e r b i e i a fostŭ serbată în 5 Marte l. c. după următórea programă: După serviciulŭ divinŭ celebratŭ la Catedrală a fostŭ o mare recepţiune la palatŭ. Clerulŭ, corpulŭ diplomaticŭ şi toţi demnitarii curţii şi ai statului au presentatŭ felicitările lorŭ Regeluĭ şi Reginei. Unŭ mare numĕrŭ de decoraţii a fostŭ distribuitŭ cu acéstă ocasiune.

Camera p r u s i a n ă a respinsŭ, prin 209 voturĭ contra 150, propunerea Dluĭ Windthorst, ca sĕ se modifice l e g e a d i n M a i ŭ privitóre la facultatea pentru guvernŭ de a puté suspendá după voinţa sa lefurile preoţilorŭ şi episcopilorŭ catolicĭ. Ministrulŭ cultelorŭ a combătutŭ propunerea dicêndŭ, că discuţiunea asupra unui asemenea subiectŭ nu póte decâtŭ sĕ întărîte pasiunele.

Diarulŭ clericalŭ „Germania" publică o scrisóre din Petersburg, în care se dice între altele: „Schimbarea p o l i t i c e i e s t e r i ó r e r u s e însemnéză înfrângerea reacţionarilorŭ ruşi, a d-nilorŭ Tolstoi, Pobedonoszew şi Katkow şi a partitei franco-ruse dela Curte, representată prin d-nii Ignatieff şi Miljutin, cu carĭ simpatiséză marii ducĭ Constantinŭ şi Nicolae, şi învingerea partidei ruso-germane dela Curte, ai căreĭ capĭ sunt d-nii Giers, Orlov, Şuvalov, avêndŭ de protectorĭ pe marii ducĭ Mihailŭ şi Vladimirŭ.

Acum şi guvernulŭ anglesŭ voiesce sĕ céră dela parlamentŭ puterĭ estraordinare spre a combate pe d i n a m i t i ş t i. S'au luatŭ mĕsurĭ fórte severe în contra emisarilorŭ veniţĭ din străinătate în Anglia cu scopŭ de a organisá atentatele cu dinamită.

Plângerile diarelorŭ din Londra asupra indiferentismului g u v e r n u l u i a m e r i c a n ŭ în contra agitaţiunilorŭ partidei irice cu d i n a m i t ă le respingŭ foile dela Newyork cu tótă resoluţiunea. Tóte diarele sunt de aceea părere, că reulŭ se află afară de sfera legislaţiunei americane. „Herald" din Newyork aduce aminte de aceea, că şi Anglia a refusatŭ de a estrădá pe Orsini, şi „Times" din Newyork întrébă nu fără cuvêntŭ, cum Anglesii potŭ aşteptá, ca guvernulŭ americanŭ sĕ descopere şi sĕ aresteze ómenĭ, carĭ probabilŭ, că au pregătitŭ esplosiunile, în statele unite, pe cândŭ Anglia nu este în stare, a descoperí pe acei făcĕtorĭ de rele, carĭ esecutară crimele chiar în Londra. Tribuna condamnă comploturile ca crime în contra civilisaţiunii crede înse, că este póte reservată pentru timpurile viitóre, de a luá mĕsurĭ profilactice din amêndouĕ părţile, spre a face deosebire între crimele politice şi între crimele cu dinamită.

Se anunţă din Parisŭ, că atâtŭ d. Jules

Ferry câtŭ și mai toțĭ ceilalțĭ miniștri au acceptatŭ invitațiunea de a asistá la desvelirea statuei lui Gambetta, care se va face la 14 Aprile.

Pórta otomană căpĕtă scirea din Armenia, că Rusia adună trupe la fruntarie și transportă din Carsŭ munițiune și alte obiecte necesare pentru armată la Suricanriș, unde se facŭ cu mare străduință preparațiunĭ de resboiŭ.

După o telegramă a Gazetei „Pall Mall". Pórta pregătesce o notă către puterile cele marĭ, prin care arată cabinetelorŭ, cà Anglia are de gândŭ se întemeieze în Sudanŭ o putere rivalisătóre mohamedană. Acésta s'au întêmplatŭ după cum dice Pórta, pentru că generalulŭ Gordon a dăruitŭ lui Mahdi teritorii, carĭ erau ale Sultanului. Bietulŭ Sultanŭ toțĭ din tóte părțile îlŭ înhață de fesŭ!

Brașovŭ 24 Februariu v. 1884.

Multŭ stimate d-le Redactorŭ!

Intr'unulu din numerii trecuțĭ, luândŭ notiță despre înființarea Sehulverein-ului unguresců din Budapesta, „Gazeta" accentuà, că acésta reuniune nu este alt-ceva, decâtŭ o nouă falangă îndreptată împotriva naționalitățilorŭ nemaghiare din Ungaria, și prin urmare și împotriva națiunei nóstre.

Față de cele susținute în prețuitulŭ D-vóstre diarŭ, fóia cea nouă maghiarofilă din Budapesta „Viitorulŭ aflà cu cale a observá, că „Gazeta" confundă opozițiunea cu partida guvernamentală și cu guvernulŭ, si totodată declarà, că Maghiarii din partida așa numită „liberală" se deosebescŭ ca ceriulu de pămêntŭ de ceialalțĭ strănepoțĭ ai lui Arpad, de óre-ce ei nu au nimica împotriva limbei, pe care o vorbimŭ, ci din contra voiescŭ numai binele și fericirea nóstră.

Dér se vorbéscă însușĭ „Viitorulŭ":

„Totŭ din acelașĭ numĕrŭ — dice organulŭ campionilorŭ ideei de împăcare — se frécă „Gazeta" érășĭ de „Viitorulu", pentru că s'a formatŭ în Pesta o reuniune scolară maghiară, nota bene reuniunea acésta este formată numai pentru capitală. „Pesti Napló" însĕ, ca organulŭ opoziției moderate, recomàndă sĕ se facă atarĭ reuniunĭ și în provincià spre a maghiarisá pe Românĭ; de aci se aprinde apoi „Gazeta Transilvaniei", și confundândŭ opozițiunea cu guvernulŭ, strigă, că érășĭ s'a pusŭ în mișcare maghiarisarea forțată contra nóstră, și ne aruncă nouĕ, că noi nu vremŭ sĕ vedemŭ acestŭ lŭcru întêmplatŭ în apropierea nóstră, și că nu ne amŭ fi dechiaratŭ decisŭ contra tendinței de maghiarisare."

Și mai departe:

„Cumcă mai cu sémă opoziția moderată, câtŭ și cea estremă ar voi sĕ ne maghiariseze cu sila, aceea a dechiarat'o nu numai foile lorŭ de repețite-orĭ, dér și deputații lorŭ în dietă. Anume, cândŭ s'a pertractatŭ regularea învĕțămêntului în gimnasie: tóte fracțiunile opozițiunalĭ au dechiaratŭ, că nu se póte suferi altă limbă de învĕțămêntŭ, decâtŭ cea maghiară, chiar și în gimnasiele nóstre, până cândŭ partida liberală (guvernamentală) prin capulŭ ei, prin ministrulŭ-președinte a dechiaratŭ, că asta ar fi atâta câtŭ a înnădușí desvoltarea limbei naționalitățilorŭ și la acésta nu se póte învoi, deórece statulŭ unguresců nu voesce suprimarea naționalitățilorŭ și nu pretinde dela ele mai multŭ: decâtŭ că tineretulŭ din care ese inteligința mai înaltă în clasele superióre gimnasialĭ sĕ învețe și limba statului, ce este chiar și în interesulŭ tinerilorŭ, ca sĕ pótă studiá la universitate și sĕ afle mai ușorŭ aplicare. De aci urmézä de sine, că décă voimŭ a înconjurá lupta crâncenă cu carea ne amenință deja acum opoziția maghiară, sĕ ne ferimŭ de a lucrá pe móra opoziției, cum face „Gazeta Transilvaniei" și facŭ toțĭ aceia, carĭ nu vréu sĕ se împace nicĭ decâtŭ cu împregiurările. Sĕ căutămŭ a ne împăcà cu partida liberală, care dintre partidele țĕrei este cea mai moderată față de noi, și care décă ar succede împăcarea, n'ar mai fi împedecată a desvoltá și mai departe în sensŭ liberalŭ instituțiunile țĕrei, care direcțiune ne servesce totodată și nóue de garanțiă mai multă pentru apĕrarea nu numai a individualității, ci și a naționalității nóstre."

Ca sĕ documentezŭ, că cei dela „Viitorulŭ" sunt în rĕtăcire (de nu cum-va ei înși-și sunt convinșĭ că rĕtăcescŭ, și numai voiescŭ se tragă și pe alții după sine) și că cei din partida dela putere sunt totŭ așa de înverșunațĭ împotriva limbeĭ și naționalității nóstre, ca și cei din opozițiune, socotescŭ, că va fi de ajunsŭ, décă voiu reproduce în traducere partea primă din articolulŭ, cu care „Fóia învĕțătorilorŭ dela șcólele poporale" (Néptanitók lapja) salută în numerulŭ sĕu din 16 Febr. n. noua reuniune, care are de scopŭ numai și numai maghiarisarea. Acéstă fóiă este edată de însușĭ ministeriulŭ de culte și instrucțiune publică (Kiadja a vallás- és közoktatásügyi magy. kir. ministerium), prin urmare nu are a face nicĭ în clinŭ nicĭ în mânecă cu opozițiunea, ci de bună séma represintă ideile persónelorŭ, ce se află la cârma țĕrei.

Étă ce scrie oficialulŭ „Néptanitók lapja" sub titululŭ „Reuniunea școlară maghiară:

„Ungaria este a Maghiarilorŭ. Déră cine sunt Maghiarii?... Numai aceia, carĭ îșĭ potŭ deduce originea lorŭ tocmai dela Arpad, séu și aceia, carĭ, născuțĭ pe pămêntulŭ acestei țĕrĭ, s'au identificatŭ prin sêmțĕmêntŭ și prin stăruința de a ridicà patria la mărire cu seminția, care a ocupatŭ țéra acésta?... Rĕspunsŭ: Maghiari sunt toțĭ aceia, cărora le zace la inimă prosperarea poporațiunei și mărirea țĕrei percurse de cele patru rîurĭ marĭ și în care se ridică cei trei munțĭ înalțĭ.

Cunoscutŭ este însă, că numai puterile întrunite sunt în stare a produce lucrurĭ marĭ, éră prima condițiune pentru întrunire este, ca sĕ ne înțelegemŭ unii pe alții.

Noi Maghiarii amŭ vorbitŭ până acuma în mai multe limbĭ; timpulŭ celŭ mai nou ne-a găsitŭ ca statŭ poliglotŭ. Acéstă stare medievală, în care cele mai nobile puterĭ se consumă în lupta pentru limbă, trebue sĕ se sisteze. Lucrulŭ acesta însĕ se póte întêmplá numai astfelŭ, décă pentru esprimarea sêmțĕmintelorŭ nóstre maghiare, vomŭ întrebuințá cuvinte maghiare.

Acésta este ținta reuniunei școlare maghiare, care s'a înființatŭ în Budapesta, în 12 Febr. a. c. Reuniunea, despre care e vorba, va stărui din rĕsputerĭ, că **șcóla sĕ fie maghiară,** nu numai în ceea-ce privesce limba, ci și în ceea-ce se atinge de mijlócele de învĕțămêntŭ; va stărui, ca prin școla maghiară și prin sprijinirea ei **societatea sĕ devină pretutindenea maghiară** In privința acésta Budapesta a făcutŭ multŭ, fórte multŭ, și acum tocmai prin ajutorarea șcólei voiesce sĕ servéscă de esemplu tuturorŭ orașelorŭ și comitatelorŭ cu limbĭ deosebite (a vegyes ajku városaknak és megyéknek). Urmeze și acestea esemplulu cetățenilorŭ din capitală. Numai voință tare, și limba lui Arpad va rĕsunà din Carpațĭ până la marea adriatică!"

Nu este adevĕratŭ, că partida dela putere este mai puținŭ șovinistă decâtŭ celelalte partide maghiare. Și cei din partida acésta, ca toțĭ ceialalțĭ, de-ar avé putere, ne ar șterge de pe suprafața pămêntului.

Cei-ce se încredŭ în prietenia lorŭ, amarŭ se înșélă!

Nemo.

Clușiu la 3 Marte 1884.

Concertulŭ împreunatŭ cu balŭ arangiatŭ la 1 Marte a. c. de tinerimea universitară română în favórea fondului societății de lectură „Julia", a reușitŭ preste tótă așteptarea bine. Redutulŭ arbanŭ și în anulŭ acesta a cuprinsŭ unŭ publicŭ românŭ destulŭ de numerosŭ și alesŭ totodată.

Concertele junilorŭ noștri universitarĭ au o importanță deosebită. Lipsa de socialitate, unŭ defectŭ necontestabilŭ alŭ inteligenței némului nostru redică adĭ valórea orĭ și cărei întrunirĭ și convenirĭ, ér petrecerile tinerilorŭ clușianĭ, carĭ s'au bucuratŭ până acuma de unŭ óre-care renume și înaintea străinilorŭ, aceste contribue multŭ la apropiarea familiilorŭ române de olaltă, mijlocescŭ cunoscințele reciproce, și desvóltă în estmodŭ la noi spiritulŭ socialŭ pe di ce merge. Și acesta ar fi unŭ progresŭ considerabilŭ, pentru-că separatismulŭ, care multŭ-puținŭ provine din egoismŭ, a cuprinsŭ în timpii din urmă la noi unŭ tĕrêmŭ de totŭ înspăimântătorŭ, și delăturarea acestui rĕu s'ar poté efectuí numai și numai prin convenirĭ de acestea câtŭ de dese.

Programa concertului, care a fost deja publicată în acestŭ prețuitŭ diarŭ s'a esecutatŭ cu precisiune și tóte piesele au seceratŭ aplausele și lauda ascultătorilorŭ. In deosebĭ au escelatŭ domnișórele Aurelia Roșescu și Ana Popŭ, carĭ au contribuitŭ mai multŭ la reușirea concertului. Junele nostru poetŭ P. Dulfŭ póte fi mândru, că frumósele idei din poesia sa întitulată „Către poporulŭ românŭ" au fost tălmăcite de-o declamătóre cu reputațiă, cu d-șóra Aurelia Roșescu. Simțulŭ și gestulŭ, cu care a predatŭ poesia, face onóre declamantei, a și fost după fiecare strofă întreruptă prin aplause și strigăte sgomotóse de „bravo", „sĕ trăéscă" au salutatŭ versurile din urmă:

„Astădĭ mintea luminată este arma cea mai tare,
cu acésta Te 'narméză, și vei fi puternicŭ, mare!"

Gentila domnișóră, care purtá unŭ costumŭ naționalŭ elegantŭ și cu multŭ gustŭ lucratŭ de dênsa, a fost, chiămată a duóa óră de publicŭ.

D-șóra Ana Popŭ a cântatŭ pe piano „Schubert-Liszt Soireés de Vienne valse Caprice Nr. 6." cu technică și sêmțŭ, și a documentatŭ de astădată, că e o pianistă perfectă, a fostŭ desŭ distinsă prin aplause frenetice. D-lŭ Popa cântà bine pe violină, bucata a fostŭ însĕ rĕu alésă. „La Romanesca" de Ernst, cá să aibă efectulŭ doritŭ trebue se fie predată de unŭ artistŭ, ce domnulŭ Popa numai promite cu timpulŭ a fi, décă nu va neglijá violina. N'ar stricà, că cu altă ocasiune, sĕ-șĭ iea mai multŭ curagiu, cândŭ pășesce inaintea publicului. — Corulŭ vocalŭ instruitŭ de d-nulŭ Dr. Gregoriu Silași, și condusŭ de măestrulŭ de capelă S. Farkas, a corespunsŭ pe deplinŭ așteptărei publicului, în deosebĭ „Tătarulŭ" a deșteptatŭ în mĕsură mare îndestulirea ascultătorilorŭ.

Pe la $9^1/_2$ óre s'a începutŭ dansulŭ cu joculŭ tradiționalu „Ardeléna." „Romanele" și „Quadrillele" s'au jucatŭ de către 50—60 parechĭ. In decursulŭ pausei celei marĭ 16 tinerĭ sub conducerea d-lui N. Vărăreanŭ au presentatŭ publicului jocurile istorice, „Calușerii" și „Bătuta" în vestminte românescĭ, jocându-le cu vioiciune și ușiurătatea, propriă numai junelui românŭ. După pausă s'a începutŭ dansulŭ cu „Hora", care însĕ nu s'a jucatŭ destulŭ de esactŭ din causă, că acestŭ jocŭ frumosŭ popularŭ a fostŭ până acum eschisŭ cu totulŭ din programele petrecerilorŭ românescĭ, deși ar fi de doritŭ, ca de aci înainte se-șĭ ocupe loculŭ ce-i compete în șirulŭ altorŭ jocurĭ românescĭ. Petrecerea de totŭ animată și esclusivŭ românéscă s'a finitŭ numai în diuà albă. Amŭ avutŭ ocasiune a vedé multe toalete elegante, între carĭ și cincĭ costume naționale.

Raportorii diarelorŭ locale încă se esprimă favorabilŭ asupra acestui concertŭ, cu esccepțiunea jidanului „Kol. Közlöny", căruia nu-ĭ a convenitŭ, că „csárdășul" nu s'a repețitŭ de-o sută de orĭ. Pentru cine? Pentru 1 Ungurŭ, 2 Armenĭ și 3 Jidanĭ, carĭ au fostŭ așa de grațioșĭ a onorá tinerimea cu presența lorŭ?

Vorŭ fi și de aceia, carĭ vorŭ aflá defecte în arangiarea concertului etc. N'are nimenĭ însĕ de a învinovățĭ comitetulŭ arangiatorŭ pentru nimica; fie-care membru alŭ acelui a șĭ-a împlinitŭ datorința cu conscientiositate, și décă totușĭ au obvenitŭ erorĭ mai micĭ, pe acele se vorŭ năsuí cu altă ocasiune a le repará. Preste totŭ comitetului mai cu sémă președintelui N. Vărăreanu i se cuvine laudă și recunoscința publiculuĭ, care s'a amusatŭ atâtŭ de escelentŭ, cu atâtŭ mai vêrtosŭ, că fondulŭ soc. „Iulia" se va înmulțí și în estŭ anŭ cu-o sumă nu de desconsideratŭ.

Iustus.

Satulungŭ 22 Februariu 1884.

(Serată musicală cu dansŭ in Săcele.) Domnule Redactorŭ! Sciu, că erai față la acéstă serată, sciu și aceea, că și D-Ta ca și mine ai fostŭ veselŭ de acéstă frumósă și viuă petrecere și ca și mine ai dori sĕ fie descrisă și altora, carĭ n'aŭ avutŭ norocirea a fi cu noi; de aceea nu mĕ îndoiescŭ, că Te veĭ grăbí a dá locŭ acestorŭ șire în colónele foii, ce redigezĭ, după ce autenticitatea lorŭ va fi apreațiată și de D-Ta.

Sâmbătă séra în 18 Februariu st. v. a. c. s'a arangiatŭ de către „Reuniunea femeilorŭ române din Brașovŭ și Săcele pentru ajutorarea vĕduvelorŭ" o serată musicală împreunată cu dansŭ în folosulŭ vĕduvelorŭ sĕrace, în sala hotelului internaționalŭ din cernatulŭ Săcelelorŭ. Inceputulŭ s'a făcutŭ după 8 óre séra Programa a fostŭ alésă.

Punctulŭ 1. din programă: „Unde ești?" a fostŭ o cântare solo de dlŭ învĕțătorŭ Neculae Bârsanŭ. D-sa posede o voce simpatică, pentru care

d-lŭ Bârsanŭ a fostŭ viu aplaudatŭ. Punctulŭ 2. „Copila română“ poesiă declamată c'unŭ tonŭ pĕtrundĕtorŭ și bine simțitŭ de D-șóră Lucreția Popescu și punctulŭ 3. „Amorŭ și plăcere“ cântare solo de D-șóra Eugenia Popescu acompaniată de Piano, au seceratŭ multŭ aplausŭ. Ambele D-șóre surorĭ, deși paremi-se pentru prima dată au concertatŭ, totușĭ aŭ datŭ probe de talentŭ, care promite încă multŭ.

Punctulŭ 4. a) „Doină“ și b) „Capriciu“ compuse și esecutate pe piano de Dlŭ Iacobŭ Mureșianu, absolventŭ alŭ conservatorului din Lipsca, care a binevoitŭ a dá concursulŭ sĕu la acéstă serată, au produsŭ în ascultătorĭ convicțiunea cea mai pipăită despre talentulŭ musicalŭ alŭ d-sale, pentru care a fostŭ de repețite orĭ c'unŭ entusiasmŭ generalŭ aplaudatŭ.

Punctulŭ 5. a) „Steluța“ și b) „Sunt părăsită“ cântate solo cu acompaniare de piano și cu o voce simpatică și pătrundĕtóre de Dómna P. Nemeșŭ a seceratŭ cele mai entusiastice și repețite aplause.

Punctŭ 6. „Sentinela română“ o poesiă dintre cele mai însemnate ale laureatului nostru bardŭ naționalŭ V. Alexandri, a fostŭ declamată de D-șóra Eleonora, fiica bardului românŭ A. Mureșanŭ. In decursulŭ declamațiunei rostite cu multŭ sentimentŭ clocotea în pepturile ascultătorilorŭ entusiasmulŭ și adese-orĭ a trebuitŭ icĭ colea sĕ isbucnéscă, dér de témă, ca sĕ nu fie întreruptă abila declamătóre cu mare forță abia s'a putută reține; la sfĕrșitŭ entusiasmulŭ a eruptŭ cu putere și pĕreții salei resunau de viue și frenetice aplause.

Punctulŭ 7. a) și b) și punctulŭ 8 din unŭ incidentŭ neprevĕdutŭ au fostŭ înlocuite parte prin câte-va arii frumóse esecutate din flueriță cu multă desteritate de D-lŭ Dr. A. Pataky, medicŭ comunalŭ și parte cu pianulŭ de D-lŭ Iacobŭ Mureșanŭ jun.

Aprópe de 11 óre programa seratei era finită, după care a urmatŭ dansulŭ, care a duratŭ cu cea mai mare vioiciune până la diuliță albă......

Pardonŭ, onorate cetitorŭ! Răpitŭ fiindu de cuprinsulŭ programei, uitasem sĕ spunŭ, că la sĕrată n'am ascultatŭ numai eu și cu D-lŭ Redactorŭ și n'am dansatŭ numai amĕndoi și cu debutantele. Afară de noi dicŭ, mai erá încă câte cine-va pe acolo, ba încă așa, că abia avĕm locŭ sĕ ședŭ, măcar că nu sunt așa mare, și sala era destulŭ de spațiósă. Era și o frumósă cunună de Brașovenĭ și încă familii dintre cele mai distinse împreună c'unŭ numĕrŭ fórte însemnatŭ de Săcelenĭ din familiele cele mai alese între carĭ și mulțĭ străinĭ.

Meritulŭ și buna reușită a acestei frumóse petrecerĭ, care după cum am auditŭ a datŭ și unŭ frumosŭ venitŭ materialŭ, de bună sémă are a sĕ atribui comitetului arangiatoru, în care la primulŭ locŭ am onóre a numi pe o dómnă matrónă română din Brașovu, stimabila D-nă Susana A. Mureșanŭ și că președintă a amintitei reuniunĭ și pe D-na Amalia I. Lăpĕdatŭ, și ca membră în comitetulŭ acelei reuniunĭ.

Asemenea petrecerĭ și cu astfelŭ de reușite aș dori sĕ le vĕdŭ repețindu-se câtŭ mai deșŭ fie pe aicĭ și fie pe orĭ și unde, printre frații noștri.

Ei, uitasem să spunŭ și aceea, că o priveliște dintre cele mai frumóse și mai plăcute înfățișau Dómnele și Domnișórele îmbrăcate în costume naționale române. Limbă, portŭ, datinĭ, cânturĭ, jocurĭ românescĭ, e totŭ ce iubescŭ mai multŭ pe lume. Sĕ nu diceți, mĕ rogŭ, că espresiunea asta e ceva cam fanatică, pentru că atuncĭ Vĕ repetŭ: Românului îĭ stă bine numai ca Românŭ și s'a hotărîtŭ!

I. Dariu.

Diverse.

(Generalulŭ Tell †.) Născutŭ pe la anulŭ 1806, generalulŭ Tell a fostŭ, unulŭ din scolarii nemuritorului Lazărŭ. In timpulŭ resbelului ruso-turcŭ dela 1828, Tell și cu Magheru au luptatŭ împreună cu Rușii sub comanda lui Solomonŭ în fruntea unui corpŭ de pandurĭ. La 1830, cu ocasiunea organisării armatei naționale, Tell s'a înrolatŭ ca oficerŭ în regimentulŭ de liniă nr. III; și prin propriile sale merite a înaintatŭ la gradulŭ de maiorŭ. In prediua mișcărei naționale dela 1848 maiorulŭ Tell se aflá în Giurgiu cu compania sa. Bănuitŭ de prințulŭ Bibescu ca părtașŭ alŭ mișcărei, ce se prepará, fŭ chematŭ la Bucurescĭ, unde Theologulŭ erá arestatŭ pentru aceleașĭ bănuelĭ, și scapà cu ajutorulŭ maiorului Banovŭ, protectorulŭ sĕu. Inițiatŭ de Eliadŭ în secretulŭ revoluțiunei dela 48. Tell, numitŭ cu dreptŭ cuvĕntŭ brațulŭ acelei revoluțiunĭ, a fost de idea, cum mărturisesce Eliadŭ, ca miscarea sĕ încépă îndată și nu din capitală, ci din mai multe districte d'odată: ideă, care a predominatŭ în consiliulŭ capilorŭ mișcărei, și s'a și pusŭ în lucrare, trimițĕndu-se N. Bălcescŭ în Rahova, și alții în alte districte, spre a resculá poporulŭ. Eliadŭ, Tell și cu Stefanŭ Golescu, în înțelegere cu Magheru, plecară la Islazŭ, unde îi așteptá compania V, comandată de căpitanulŭ Pleșoianŭ; și aci dimpreună cu preotulŭ Șapca și alții ridicară stindartulŭ revoluțiunei la 9 Iuniu 48. Peste 2 dile la 11 Iuniu, sosindŭ în capitală acéstă scire, poporulŭ bucureșcénŭ, prin inițiativa altorŭ capĭ ai mișcarei, sili pe prințulŭ Bibescŭ a subscrie proclamațiunea, numindŭ și unŭ ministerŭ dintre capii mișcărei, între carĭ Tell figurá ca ministru de resbelŭ; cândŭ lista s'a împrimatŭ, numele lui Tell fŭ ștersŭ d'o mână necunoscută, și înlocuitŭ cu acela a lui Odobescŭ; ér lui Tell ministrulŭ de înterne îi ordonà a se duce la Giurgiu, așteptândŭ acolo ordinele guvernului. După abdicarea prințului Bibescŭ, la 15 Iunie, poporulŭ capitalei numì unŭ guvernŭ provisoriu, în care Tell figurá ca membru. In redacțiunea dela 19 și 29 Iunie 48, Tell se arĕtă cu sânge rece și bunulŭ sĕu sĕmțŭ ar fi scăpată póte situațiunea, décă ar fi fostŭ ascultatŭ de colegii sĕi. A fostŭ apoi membru alŭ locotenenței domneșcĭ, aprobate de Suleiman pașa, trimisŭ estraordinarŭ alŭ Porței în România.

După căderea revoluțiunei la 13 Septembre 48, Tell a emigratŭ cu familia s'a în Transilvania, apoi s'a stabilitŭ la Hio, de unde a visitatŭ Parisulŭ și Constantinopolea. In timpulŭ emigrațiunei, conduita sa a fost démnă, înspirândŭ respectŭ tuturorŭ celorŭ ce îlŭ cunoșceau. La 1854, în prediua resbelului din Crimea, Eliadŭ, Tell și Magheru au fostŭ învitațĭ la la Șumla de către Omer-pașa, cu scopŭ de a trece aceștia în Oltenia și a formá unŭ corpŭ de pandurĭ, carĭ se lupte alăturĭ cu Turcii contra Rușilorŭ; însĕ planulŭ acesta fŭ paralisatŭ de întrige felurite; și Austria reuși a ocupá principatele. Capii mișcării rĕmaseră în emigrațiă până la anulŭ 1857, cândŭ Caimacamulŭ Alex. Ghica le deschise porțile patriei lorŭ.

Tell a fostŭ la înăltimea sa și ca deputatŭ și ca ministru. Ca deputatŭ, în divanulŭ ad-hoc alŭ Munteniei la 1857, a votatŭ cele 4 punturĭ alăturĭ cu toțĭ capii mișcării dela 48. In adunarea dela 1859, a contribuitŭ la proclamarea lui Alexandru Cuza ca Domnu alŭ ambelorŭ țĕri. In adunările următóre, Tell a ilustratŭ tribuna română prin discursurile sale pline de logică și de patriotismŭ; astfelŭ, în camera statului, grupândŭ împrejurulŭ sĕu câțĭva deputațĭ oneștĭ și independențĭ, a stigmatisatŭ acelŭ regimŭ de arbitrarŭ și de corupțiune, contribuindŭ moralminte la căderea lui Vodă Cuza. Aceeașĭ atitudine démnă și energică are în camera conservatorilorŭ, cândŭ stigmatisà abusurile dela regia tutunurilorŭ. Ca consiliarŭ alŭ tronului, sub Vodă Cuza, se recomandă prin spiritulu sĕu de dreptate și legalitate, și prin energia caracterului sĕu, scoțĕndŭ limba grecéscă din biserica și preparândŭ secularisarea averilorŭ mânăstireșcĭ. Tell înlesni lovirea de statŭ dela 1864 cu condițiunea, ca Domnitorulŭ sĕ între în legalitate a doua di; conduita lui Cuza îlŭ sili a se pune în capulŭ oposițiunii legale. La Marte 1871 a contribuitŭ a scăpá trista situațiune creată țĕrei de cei nemulțumițĭ; și ca membru alŭ guvernului prin atitudinea sa firmă și energică, reuși ca Domnitorulŭ sĕ sancționeze conversiunea obligațiilorŭ Strousberg. Singurulŭ dintre ministri, care nu ținea la portofoliu, Tell spunea Domnitorilorŭ adevĕrulŭ așa numai singuru elŭ șcia sĕ-'lŭ spuie. Caracterŭ de bronzŭ, cum l'a numitŭ unŭ publicistŭ, avĕndŭ de devisă: urăscŭ tirănia mi e frică de anarchiă, Tell îșĭ alege unŭ locŭ între conservatorĭ, unde credea a găsĭ principiulŭ libertății aliatŭ cu alŭ ordinei. De câțĭva anĭ desgustatŭ de cele ce se petrecea în sferele politice, Tell trăiá o viață retrasă, ocupându-se cu istoria, filosofia și religiunea; politica l'a preocupatŭ până în ultimulu momentŭ. Erá forte îngrijatŭ de alianța Românici cu Germania, și făcea urărĭ sincere pentru prosperitatea patriei sale. Visitatŭ de puținĭ amicĭ sincerĭ, carĭ îlŭ afecționau și-lŭ stimau, Tell a conservatŭ până la sfĕrșitŭ acea forță de rațiune și de memoriă ce-'lŭ caracterisá; și aceea firmitate de caracterŭ și de onestitate, ce inspirau respectŭ, celorŭ ce-lŭ apropiau. Neclintitŭ în principiile sale, ca stâncă în mijloculŭ valurilorŭ, Tell póte servi de modelŭ jun i nóstre generațiunĭ.

(„Adevĕrulŭ“.) C. D. A.

(Societatea „Transilvania“) în Bucurescĭ a ținutŭ adunarea sa generală în 12 Februariu a. c. Din darea de sémă a comitetului societății pe anulŭ 1883 vedemŭ, că societatea a încassatŭ cu totulŭ în acestŭ anŭ 11,630 lei. Budgetulŭ prevedé unŭ venitŭ disponibilŭ pentru anulŭ 1883 de 7960 lei 75 b. S'au cheltuitŭ: 7771 lei 45 b. prin urmare s'a cheltuitŭ mai puținŭ cu 189 lei 30 b. Averea societății la finele anului 1883 este de 170,266 lei 84 banĭ împărțită astfelŭ: a) Fondulŭ propriu alŭ societății 167,266 lei 84 b. Fondulŭ Adrianŭ 3000 lei. In cursulŭ anului 1883 societatea a aplicatŭ la diferite meserii încă 14 înșĭ. Cu aceștĭ 14 numĕrulŭ elevilorŭ aplicațĭ de societate la diferite meserii începĕndŭ din tómna anului 1878, cândŭ s'au modificatŭ statutele se redică la 99. Din aceștia mare parte au eșitŭ succesivŭ calfe (sodali).

(Unŭ diarŭ arabŭ în Parisŭ.) In privința diarului arabŭ, care va apăré în fie-care Juoi în Parisŭ din inițiativa Șeicului Gernal-Ed-Din-El-Afghan, „l'Intransigeant“ spune, că elŭ este organulŭ unorŭ persóne indiane și egiptene fórte însemnate din Hedșas, și are de scopŭ de a face sĕ se respecte drepturile încălcate ale Oriintelui. Titlulŭ diarului, alŭ cărui redactorŭ-șefŭ alŭ biurolui de presă din Egipetŭ și profesorŭ la Universitatea El-Azar, este: El-Urnat-El-Uska, care vrea sĕ dică: Strînsă legătură.

(Têlhării in județulŭ Mehedințĭ.) Cetimŭ în „Mehedințulŭ“: De câtu-va timpŭ cetele de bandițĭ au umplutŭ délurile și văile județului Mehedințĭ; așa că amŭ ajunsŭ a nu mai avé nicĭ o siguranță pe dumurile publice séu la țéră. Nu trece di dela Dumnedeu sĕ n'audimŭ de vre-o jăfuire séu unŭ omorŭ în cutare séu cutare comună, nóptea orĭ diua, fără ca cu tóte acestea sĕ se încumete cine-va a pune mâna pe bandițĭ. Astŭ-felŭ am vĕdutŭ pe Ungurĭ, trecĕndŭ și luândŭ în miedulŭ dilei vitele țĕranilorŭ din Mărășescĭ, apoi bandițĭ din Pătule, cari sĕ plimbă diua prin satŭ fără frică de autoritățĭ; și în fine acum primimŭ din Balotescĭ scirea, că și aci, la câte-va chilometre de Severinŭ, o cétă de bandițĭ înarmațĭ cu puscĭ Martinĭ și revolvere, au mersŭ în nóptea de 7 Februariu, la móra d-nei Luța Tănase, au închisŭ pe morarŭ în móră și l'au forțatŭ sĕ le facă trei mămăligĭ, pe carĭ la plecare le-au luatŭ cu ei, împreună cu alte vre-o douĕ-decĭ oca făină din móră. La depărtare s'a observatŭ, că au luatŭ direcțiunea către mănăstirea Topolnița, ér morarulŭ declară, că bandițĭ l'au strigatŭ pe nume; ceea ce probéză că hoții sunt din vecinătate, și că constituițĭ în bande, până la o călcare seriósă, se mulțămescŭ a locui prin pădurĭ hrănindu-se din meii ciobanilorŭ și mălaiŭ de pe la ómenĭ.

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 23 Februariu v. 1884.

		Cump.		vĕnd.
Renta română (5%)		$93^{1}/_{2}$		94
Renta rom. amort. (5%)	„	$94^{1}/_{5}$	„	95
„ convert. (6%)	„	$98^{1}/_{2}$	„	99
Împr. oraș. Buc. (20 l.)	„	32	„	33
Credit fonc. ruralŭ (7%)	„	$102^{1}/_{4}$	„	$102^{3}/_{4}$
„ „ „ (5%)	„	$92^{1}/_{4}$	„	$91^{1}/_{2}$
„ „ urbanŭ (7%)	„	$101^{3}/_{4}$	„	$102^{1}/_{4}$
„ „ „ (6%)	„	98	„	$98^{1}/_{4}$
„ „ „ (5%)	„	$88^{7}/_{8}$	„	89
Banca națională a României	„	1382	„	—
Ac. de asig. Dacia-Rom	„	378	„	—
„ „ „ Națională	„	$257^{1}/_{2}$	„	—
Aurŭ	„	3.70	„	3.90
Bancnote austriace contra aurŭ	„	2.09	„	2.10

Cursulŭ la bursa de Viena

din 7 Martiu st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6% 121.90. Rentă de aurŭ 4% 91.35. Rentă de hârthiă 5% 88.70. Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare 142.—. Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emissiune) 95.80. dto (II-a emissiune) 117.25. dto (III-a emissiune 100.20. Bonurĭ rurale ungare 100.75. Bonurĭ cu cl. de sortare 99.75. Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ 100.—. Bonurĭ cu cl. de sortare 99.50. Bonurĭ rurale transilvane 99.75. Bonurĭ croato-slavone 100.—. Despăgubire p. dijma de vinŭ ung. 97.50 Imprumutulŭ cu premiu ung. 116.50. Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului 113.90. Renta de hârtiă austriacă 79.75. Renta de arg. austr. 80.95. Renta de aurŭ austr. 102.—. Losurile din 1860 136.30. Acţiunile băncei austro-ungare 846.—. Act. băncei de creditŭ ungare 329.—. Act. băncei de creditŭ austriace 323.— Argintulu —.— Galbinĭ împĕrătescĭ 5.71. Napoleon-d'orĭ 9.61. Mărcĭ 100 imp. germ. 59.20 Londra 10 Ꝥ sterlinge 121.50.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.** Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Tipografia: **Ioanŭ Gött şi fiiŭ Henricŭ.**